

مستحب

شیء مطلوب **مولا**، با عدم **حرمت** ترک آن است.

فهرست مندرجات

- ۱ - تعریف
- ۲ - نکته اول
- ۳ - نکته دوم
- ۴ - نکته سوم
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

تعریف

مستحب، از اقسام محکوم به است؛ یعنی **شارع** مقدس **مکلف** را به انجام عملی تشویق و تحریص می‌کند، بی آن که در آن الزامی وجود داشته باشد؛ به بیان دیگر، مستحب، عملی است که فعل آن پسندیده است و ترکش **حرام** نیست؛ یعنی انجام دهنده آن سزاوار ستایش می‌باشد، ولی ترک کننده آن مستحق ذم نیست، مانند: **نماز و روزه** مستحبی.

[۱] اصول الاستنباط، حیدری، علی نقی، ص ۸۳.

[۲] مبادی فقه و اصول، فیض، علیرضا، ص ۱۱۱.

نکته اول

در میان اصولی‌ها در این که **مندوب**، ماموریه است یا نه، اختلاف است؛ عده‌ای همانند «**مالکیه**» و «**شافعیه**» و «**حنابله**» مندوب را ماموریه می‌دانند، به دلیل این که فعل مندوب، اطاعت است؛ اما «**حنفییه**» به عدم ماموریه بودن مندوب معتقدند.

نکته دوم

در این که استحباب، مدلول **لفظ** است یا حکم **عقل**، اختلاف وجود دارد؛ بیشتر متأخرین معتقدند در جایی که بعث به مطلوب از سوی مولا با اراده غیر اکید باشد، به گونه‌ای که اگر مکلف با آن مخالفت کند مورد سرزنش قرار نگیرد، عقل به استحباب آن عمل، حکم می‌کند.

نکته سوم

مستحب (مندوب) سه قسم است:

۱. **مستحب مؤکد**؛ فعلی است که ترک آن عقاب ندارد، ولی ترک کننده آن مستحق مذمت و عتاب می‌شود، مانند افعالی که مکمل واجبات دینی است، هم چون: **نماز جماعت**، **اذان** و اقامه؛

۲. **مستحب مشروع**؛ فعلی است که فاعل آن ثواب می‌برد، ولی ترک کننده آن سرزنش و عقاب نمی‌شود، مانند: تصدق بر فقرا و روزه روزهای دوشنبه و پنج شنبه هر هفته؛

۳. **مستحب زاید**؛ فعلی است که از کمالات مکلف محسوب می‌شود، مانند: افتدا به رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم در امور عادی مثل خوردن، آشامیدن، راه رفتن و خوابیدن.

[۳] اصول الفقه الاسلامی، زحیلی، وهبه، ص (۷۸-۷۹).

[۴] فرهنگ معارف اسلامی، سجادی، جعفر، ج ۴، ص ۲۲۴.

[۵] اصول الفقه، زهیرالمالکی، مجد ابوالنور، ج ۱، ص ۵۶.

[۶] تقنین اصول الفقه، عبدالبر، مجد زکی، ص ۱۵.

[۷] سیری کامل در اصول فقه، فاضل لنکرانی، مجد، ج ۷، ص ۱۱۳.

[۸] تقنین اصول الفقه، عبدالبر، مجد زکی، ص ۳۱.

پانویس

۱. ↑ اصول الاستنباط، حیدری، علی نقی، ص ۸۳.

۲. ↑ مبادی فقه و اصول، فیض، علیرضا، ص (۷۸-۷۹).

۳. ↑ فرهنگ معارف اسلامی، سجادی، جعفر، ج ۴، ص ۲۲۴.

۴. ↑ اصول الفقه، زهیرالمالکی، مجد ابوالنور، ج ۱، ص ۵۶.

- ↑ تقنین اصول الفقه، عبدالبر، مجد زکی، ص ۱۵.
- ↑ سیری کامل در اصول فقه، فاضل لنکرانی، مجد، ج ۷، ص ۱۱۳.
- ↑ تقنین اصول الفقه، عبدالبر، مجد زکی، ص ۳۱.

منبع

فرهنگ‌نامه اصول فقه، تدوین توسط مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی، ص ۷۳۰، برگرفته از مقاله «مستحب».

رده‌های این صفحه : احکام خمسسه | تکلیف | فقه | محکوم به